

Andrej Plenković

Hrvatski zastupnik u Evropskom parlamentu

Želimo pomoći Bosni i He

Hrvatski zastupnik u Evropskom parlamentu Andrej Plenković (HDZ) po struci je diplomirani pravnik, ali se već dvadesetak godina aktivno bavi diplomatijom. Pripisuju mu se velike zasluge za pristupanje Republike Hrvatske u punopravno članstvo Unije, a u Briselu ga svrstavaju među najperspektivnije evropske diplomate i istinskog prijatelja Bosne i Hercegovine. Trenutno obavlja i funkciju potpredsjednika parlamentarnog Odbora za vanjske poslove EU. Plenković je nedavno, sa svojim kolegama europarlamentarcima iz Hrvatske, organizirao i zvaničnu konferenciju o našoj zemlji na kojoj se govorilo o perspektivama i budućnosti BiH u svjetlu mogućeg i bržeg pristupanja EU

RAZGOVARAO
Damir KALETOVIĆ

- G. Plenkoviću, razgovaramo nekoliko dana nakon što je BiH i zvanično podnijela aplikaciju za članstvo u EU. Vi se nalazite među onim europarlamentarcima koji otvoreno podržavaju BiH na evropskom putu. Ipak, kakav je značaj aplikacije?

Podnošenje formalnog zahtjeva Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji povijesni je i prekretnički trenutak u procesu pridruživanja BiH

Hercegovini

Europskoj uniji. Zasluge za ovaj čin pripadaju u prvom redu političkim liderima, diplomaciji i svim drugim akterima u BiH koji su zajedničkim naporima postigli napredak u provedbi europskih reformi. Ujedno, ovo je pravi izraz potpore Europske unije koja 20 godina nakon Daytonskog mirovnog sporazuma želi pomoći BiH da ubrza proces europske integracije. Činjenica da su na svečanosti podnošenja zahtjeva koji je predsjedatelj Predsjedništva BiH Dragan Čović predao nizozemskom ministru vanjskih poslova Bertu Koendersu, predsjedavajućem Vijeća EU, prisustvovali visoka predstavica

za vanjsku i sigurnosnu politiku Federica Mogherini i povjerenik za europsku susjedsku politiku Johannes Hahn, potvrđuje da je BiH visoko među političkim prioritetima Europske unije. Mi kao hrvatski zastupnici u EP i najsnažniji zagovornici europskog puta BiH željeli smo poduprijeti realizaciju ovog institucionalnog koraka prema članstvu pa smo stoga početkom prosinca prošle godine u EP organizirali konferenciju na visokoj razini pod nazivom "Europska budućnost BiH – 20 godina nakon Dayton" kako bismo stvorili pozitivno ozračje u institucijama EU i uvjerali partnere da je BiH ispunila uvjete za predaju zahtjeva za članstvo u EU. A, u siječnju smo se, nakon rasprave na Odboru za vanjske poslove, zajedničkim pismom obratili ministru Koendersu

je provedbu gospodarskih i socijalnih reformi kako bi se poboljšao standard svih građana BiH. To je dovelo i do konačnog stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 1. lipnja. Podnošenje zahtjeva predstavlja poticaj za nastavak rada na reformskom planu. Lideri EU sada očekuju od vodstva BiH da opravda ukazano povjerenje i započne stvarno provoditi reforme koje su godinama bile odgađane. Prije svega, na dnevnom redu nalaze se ona pitanja koja su preduvjet da formalni zahtjev za članstvo bude vjerodostojan. Zato je dobro da su, svega dan nakon podnošenja zahtjeva, započeli pregovori BiH i Europske komisije o prilagodbi SSP-a nakon ulaska Hrvatske u EU kako bi se zadržala tradicionalna trgovina. Radi se o načel-

Lideri EU sada očekuju od vodstva BiH da opravda ukazano povjerenje i započne stvarno provoditi reforme koje su godinama bile odgađane. Prije svega, na dnevnom redu nalaze se ona pitanja koja su preduvjet da formalni zahtjev za članstvo bude vjerodostojan

oko definiranja termina za podnošenje i prihvata zahtjeva za članstvo.

- Savršeno je jasno da govorimo o najvećem evropskom iskoraku BiH u periodu nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, ali je jednako jasno da tek sada pred zemljom i njenim političkim rukovodstvom stoje veliki izazovi. I Vi ste navodili da aplikacija sama po sebi, bez provedbe reformi, praktično ne znači ništa.

Nakon što je krajem 2014. formilirana politika novog pristupa EU prema BiH, slijedom poticajnih rezolucija Europskog parlamenta, te britansko-njemačke inicijative, uz snažnu potporu svih vanjskopoličkih aktera RH, svjedočimo deblokadi europskog procesa Bosne i Hercegovine, ali i konačnom napretku na reformskom putu zemlje. Novi pristup u prvi plan stavio

nom pitanju, a ne bilateralnom, koje se moglo i ranije riješiti. Važno je i da vlasti u BiH nastave s radom u okviru učinkovitog koordinacijskog mehanizma za europske poslove.

- Koji su to prioriteti BiH u budućem približavanju EU? Šta se očekuje od BiH, koja je nefunkcionalna, troma, a sve to prati ogromna i

neučinkovita administracija. Tu su, naravno, neophodne ustavne i druge reforme...

Afirmativno raspoloženje međunarodne zajednice prema BiH treba biti poticaj da se na svim razinama vlasti učvrsti politička odluka o europskom putu BiH kao jedinom strateškom smjeru koji istovremeno može jamčiti gospodarski napredak te stabilnost i cjelovitost zemlje. Zato treba snažno osuditi svaki pokušaj relativiziranja pitanja opstanka i suverenosti BiH, te insistirati na partnerskim odnosima među narodima i entitetima. U sljedećoj fazi prioritet je održati konsenzus svih političkih stranaka i institucija koje su se pisano obvezale da će ustrajati u provođenju reformi. Stoga će daljnji koraci u pristupnom procesu biti determinirani uspjehom transformacije BiH u političkom, institucionalnom i gospodarskom smislu kroz provedbu ciljeva Reformske agende. Pitanje ustavnih i teritorijalnih promjena BiH odgovornost je domaćih političkih aktera koji sami trebaju prepoznati da je sazrelo vrijeme za novu fazu razvoja BiH. Prilikom usvajanja rezolucija o napretku BiH, dvije godine zaredom, Europski parlament je jasno poručio da se pri budućoj ustavnoj reformi u BiH trebaju uzeti u obzir načela federalizma, decentralizacije, supsidijarnosti te legitimne zastupljenosti, kako bi se zajamčila ravnopravnost svih triju konstitutivnih naroda i ostalih.

• **Vi ste od travnja 2010. do prosinca 2011. obavljali funkciju državnog tajnika za europske integracije u Vladi RH, pa me zanima kako biste iz vlastitog iskustva procijenili buduće odnose BiH i EU u vezi s ispunjavanjem postavljenih zadataka tokom nekih budućih pregovora.**

Postoje sličnosti u izazovima pristupnog procesa, jer je i Hrvatska, kao i BiH, bila tranzicijska zemlja koja je tijekom svog europskog puta morala poduzeti čitav niz reformskih zahvata kako bi transformirala svoj pravni i

Briselska konferencija o BiH

Izuzetno posjećenom konferencijom “Europska budućnost BiH – 20 godina nakon Daytonsko-pariškog mirovnog sporazuma” – koju smo zajednički organizirali kolegica Šuica (Dubravka), kolege Picula (Tonino), Stier (Davor), Radoš (Jozo), izvijestitelj Preda (Cristian Dan) i ja – nastojali smo djelovati prema najvišim europskim dužnosnicima i institucijama te staviti u fokus odlučnost Predsjedništva BiH da podnese zahtjev za članstvo. Smatrali smo to izuzetno važnim korakom za početak nove faze odnosa BiH i EU, ali i kao podršku da ne posustane reformski smjer zemlje. Izuzetno mi je drago što su brojne kolege prepoznali našu inicijativu koja je ubrzo dovela do formalnog podnošenja zahtjeva. Na konferenciji su se za europsku budućnost BiH – uz članove Predsjedništva dr. Čovića i gospodina Izetbegovića – snažno zauzeli visoka predstavnica Mogherini, povjerenik Hahn, predstavnik SAD-a Hoyt Yee, predsjednik EPP-a Daul, predsjednik Odbora za vanjske poslove Brok, bivša izvijestiteljica Pack te brojni drugi zastupnici i stručnjaci koji dugi niz godina prate događanja u BiH. Naša zajednička poruka bila je da su za Bosnu i Hercegovinu dvadeset godina od donošenja Daytonsko-pariškog mirovnog sporazuma prioriteti: gospodarski rast i razvoj BiH kroz provedbu europske agende i provedbu SSP-a, ali i ustavna preobrazba u modernu i funkcionalnu državu u kojoj se poštuje jednakopravnost sva tri konstitutivna naroda i ostalih. Samo takva Bosna i Hercegovina je održiva i sposobna napredovati na putu integracije prema EU. *Žao nam je što član Predsjedništva BiH iz Republike Srpske, Mladen Ivanić, nije mogao sudjelovati na konferenciji. Bit će još prigoda u europskim institucijama za raspravu o napretku BiH. U interesu je cijele BiH da se u razdoblju pred nama održi suglasno razmišljanje o europskom smjeru zemlje među sva tri člana Predsjedništva, koji pripadaju političkoj obitelji Europske pučke stranke. Istodobno, drago mi je da je ministar vanjskih poslova Crnadak bio na svečanosti u Bruxellesu 15. veljače te na prijemu kojeg smo za BiH upriličili u Europskom parlamentu.*

PromoArt Studio

ekonomski sustav u skladu s pravnom stečevinom EU. Trebamo voditi računa i o tome da raspoloženje unutar same Unije prema daljnjim proširenjima nije idealno. Posljedice pojačanog priljeva migranata prema EU, niza žarišnih kriza u južnom i istočnom susjedstvu i terorističke opasnosti stavile su fokus članicama profiliranje EU kao zajednice sigurnosti i odgovornog globalnog aktera. Ujedno će se od BiH u ovim iznimnim okolnostima tražiti i da tješnje surađuje sa zemljama u susjedstvu oko izbjegličkog vala na tzv. balkanskoj ruti te da pojača sigurnosne mjere i bolje poveže rad obavještajnih i policijskih službi radi suzbijanja terorističke opasnosti, koja od svih zemalja u regiji najviše prijeti Bosni i Hercegovini. Stoga je od iznimne važnosti da BiH pokaže europskim partnerima kako je u stanju ispunjavati dogovorena pravila i napredovati na europskom putu. Vjerujem da danas svatko u BiH vidi upravo Hrvatsku kao zemlju koja će se najviše založiti unutar EU da BiH napreduje prema članstvu. To je i vanjskopolički prioritet nove hrvatske Vlade predvođene HDZ-om, koja će nastaviti održavati redovite odnose sa sestrinskim HDZ-om BiH i drugim

strankama, ali i političkim predstavnicima drugih naroda i građana BiH. Mi ćemo u EP biti i dalje angažirani oko BiH, tim više jer i dio našeg univerzalnog mandata dolazi iz BiH. Naša je glavna politička teza u dijalogu s partnerima da se ne smije dogoditi povijesna nepravda da BiH bude zadnji vagon u vlaku integracije zemalja jugoistoka Europe prema EU. Sljedeći je cilj da Vijeće donese odluku o nalogu Europskoj komisiji da pripremi Mišljenje o podnesenom zahtjevu. Nakon toga dolazimo do dionice europskog procesa od koje više nema povratka i stvaraju se preduvjeti za dobivanje statusa kandidata i otvaranje pregovora o pristupanju u EU.

• Vjerujem kako Vam je poznato da je nezaposlenost u BiH na visokih procenata, a da od toga čak 60 posto otpada na mlade. Prema zvaničnim kriterijima Svjetske banke, BiH se nalazi u grupi zemalja s dna po pitanju ispunjavanja uvjeta za strane

EU optimizam prema BiH zamijenio dosadašnji skepticizam. Sada je pred svim razinama vlasti ključna odgovornost da se katalog mjera u okviru Reformske agende dosljedno provede u stvarnosti kako bi i građani BiH što prije osjetili poboljšanje gospodarskog standarda. To se odnosi na niz sektorskih poduhvata koji trebaju osigurati dugoročne stope rasta BDP-a poput reforme javne uprave, stabiliziranja javnih financija, reforme tržišta rada i socijalnog sustava te poboljšanja poslovne klime. Radi izgradnje stabilnosti i povjerenja u sustav, od presudnog je značaja raditi na jačanju neovisnosti pravosuđa i borbi protiv korupcije te uspostavi vladavine prava.

• Kako ocjenjujete šanse ostalih zemalja s područja Zapadnog Balkana u procesu priključenja EU? Prvenstveno tu mislim na Srbiju, Crnu Goru i Makedoniju.

Integracija zemalja jugoistoka Europe prema EU je bez obzira na ra-

Zato treba snažno osuditi svaki pokušaj relativiziranja pitanja opstanka i suverenosti BiH, te insistirati na partnerskim odnosima među narodima i entitetima. U sljedećoj fazi prioritet je održati konsenzus svih političkih stranaka i institucija koje su se pisano obvezale da će ustrajati u provođenju reformi

investicije. Pretpostavljam da bh. građani misle kako će podnošenjem aplikacije za članstvo u EU preko noći nestati svi nagomilani problemi. A to, naravno, neće ići...

Važno je da ovaj politički trenutak kojim se BiH definitivno opredjeljuje za pristupanje EU, bude i početak sveobuhvatnog reformskog procesa. Pozitivna kretanja u 2015. godini praćena rastom BDP-a za više od 2 posto te porastom zaposlenosti i industrijske proizvodnje ohrabrujući su signali koji ukazuju na to da je BiH na dobrom putu. Posljednje Izvješće Europske komisije potvrđuje napredak u svim segmentima pa je konačno unutar

zliku u dinamici i fazi pristupanja EU hrvatski vanjskopolički prioritet. Mi rado prenosimo svoja iskustva stečena u pristupnim pregovorima. Novih proširenja u mandatu Junckerove komisije neće biti, ali to ne znači da nema prostora za napredak. Zajednička crta svih zemalja jugoistočne Europe koje pretendiraju na članstvo jest da je pred njima zahtjevan proces poduzimanja političkih, ekonomskih i pravnih reformi kao i jačanje povjerenja u odnosima sa susjedima. Crna Gora je s preko 20 otvorenih pregovaračkih poglavlja i dva privremeno zatvorena, te pozivnicom za NATO, najviše napredovala na svom europskom putu. S obzirom

Presudna uloga Dragana Čovića

U proteklih dvadeset godina od okončanja rata u BiH svjedočili smo da složena podjela i struktura vlasti na temelju Ustava BiH – koji je aneks Daytonskog mirovnog sporazuma – u praksi nije osigurala jednakopravnost svih triju konstitutivnih naroda. Niz međusobnih blokada među različitim razinama vlasti i sporo donošenje odluke u prethodnim razdobljima doveli su u pitanje održivost ovakve ustavne arhitekture. Europski proces je prigoda za sve aktere u BiH da sami postignu konsenzus o svojevrsnoj nadogradnji postojećeg daytonskog okvira koja bi dovela do pravednijeg ustroja zemlje i omogućila izgradnju moderne i europske BiH. Kada je riječ o BiH, kao hrvatski zastupnici u EP nastupamo jedinstveno u nastojanju da pomognemo BiH da ide prema Bruxellesu. No, najveća odgovornost je na bosansko-hercegovačkim političarima, i od njih se očekuje da budu nositelji pozitivnih promjena u zemlji. Tu bih posebno istaknuo ulogu dr. Dragana Čovića kao predsjedatelja Predsjedništva BiH koji je pravovremeno prepoznao značaj podnošenja ove aplikacije i u potpunosti je angažiran da BiH ostane čvrsto na putu prema članstvu u EU i NATO-u. U tom kontekstu, smatram da Hrvati kao najmalobrojniji konstitutivni narod u BiH mogu biti svojevrsno vezivno tkivo za kvalitetno funkcioniranje zemlje te da zajedno s Bošnjacima i Srbima kao i drugim građanima BiH trebaju biti pokretači europskog puta.

na trenutne događaje u zemlji, bitno je postići unutarnju stabilnost i koheziju među političkim strankama da se zadrži strateški smjer prema članstvu u EU i NATO-u. Za Srbiju je nakon prva dva otvorena poglavlja iznimno važno da poštuje dogovore iz Bruxellesa, pogotovo kako bi dijalog s Kosovom omogućio napredak na europskom putu za obje zemlje. Hrvatska od Srbije očekuje da bude dosljedna u poštivanju bilateralnih sporazuma, posebno kada je riječ o zaštiti manjinskih prava i njihovom pravu na jezik i zastupljenost u lokalnim, regionalnim i nacionalnim predstavničkim tijelima, a otvorena su i pitanja nestalih osoba, ratnih zločina te spornog zakona o širenju jurisdikcije. Makedonija, koja je svoj institucionalni europski put započela još parafiranjem Sporazuma o pridruživanju na marginama Zagrebačkog sastanka na vrhu u studenom 2000. nalazi se zbog spora s Grčkom oko imena države u višegodišnjoj nemogućnosti otvaranja pregovora o pristupanju. Od Komisije se očekuje da izađe s afirmativnim stajalištem koji bi pridonio nastavku europskog puta. EU prije svega očekuje da će se okončanjem izbornog procesa – sada odgođenog za 5. lipnja – stabi-

lizirati politička situacija te uspostaviti dijalog vlasti i oporbe.

• **Za kraj pitanje o R Hrvatskoj i njenom periodu provedenom pod okriljem EU. Koliko je Vaša zemlja iskoristila, valorizirala, članstvo u EU? Naveli ste u nekoliko Vaših intervjuja kako je dosadašnji učinak mogao biti i bolji. Prvenstveno pod tim podrazumijevate, da tako kažete, neiskorištenost sredstava iz EU fondova koja se nude.**

U većini zemalja u tranziciji već u prvoj godini članstva dogodio se rast BDP-a i zaposlenosti, prije svega kao rezultat provođenja strukturnih reformi. Nedavno objavljeni podaci Europske komisije pokazuju slabu učinkovitost Hrvatske u korištenju europskih fondova, a ujedno smo u krugu članica s prekomjernim proračunskim deficitom i makroekonomskim neravnotežama, kao i razredu država s iznadprosječnom stopom nezaposlenosti, posebno mladih. Stoga je dojam da je prijašnja Vlada trebala bolje iskoristiti članstvo kao dodatnu vrijednost za gospodarski razvoj. Ipak, određene pozitivne promjene su vidljive, prvenstveno kroz porast izvoza i

dobre rezultate u turističkom sektoru. Hrvatskoj stoji na raspolaganju gotovo 11 milijardi eura do 2020. namijenjenih za rast, zapošljavanje, ruralni razvoj, poljoprivredu, ribarstvo, infrastrukturu, energetiku i inovacije. Ta sredstva trebaju imati dodatnu ulogu u postizanju većih stopa rasta BDP-a. Očekujem da će nova hrvatska Vlada znatno odgovornije pristupiti reformi javne uprave i osnažiti administrativne kapacitete kako bi se sredstva počela učinkovito i strateški koristiti, a to je najavio novi premijer Orešković. Ujedno sa zanimanjem se očekuje od nove Vlade prijedlog proračuna za 2016. koji bi trebao označiti zaokret.

• **Vaša očekivanja od nove Vlade RH kada govorimo o vanjsko-političkim aktivnostima? Jeste li bili**

zadovoljni onim što je na tom polju ponudila sada već bivša Vlada Zorana Milanovića?

Ne možemo biti zadovoljni vanjskom politikom bivše Vlade jer Hrvatska nije uvijek bila dovoljno aktivna, nisu iskorištene mogućnosti punopravnog članstva u Europskoj uniji, a naša vjerodostojnost prema partnerima je pojedinim nesmotrenim potezima bila dovođena u pitanje. Stoga je u politici nove Vlade potrebno prije svega aktivnije koristiti mehanizme koji su nam na raspolaganju članstvom u EU i NATO-u te priliku da se aktivnije vanjskopolitički pozicioniramo, osobito u odnosima s ključnim europskim državama i SAD-om. Politika prema susjedima bi trebala biti usmjerena na pomoć na putu europskih integracija, ponajprije prema BiH uz trajnu brigu

Novih proširenja u mandatu Junckerove komisije neće biti, ali to ne znači da nema prostora za napredak. Zajednička crta svih zemalja jugoistočne Europe koje pretendiraju na članstvo jest da je pred njima zahtjevan proces poduzimanja političkih, ekonomskih i pravnih reformi kao i jačanje povjerenja u odnosima sa susjedima

za prava Hrvata, kao konstitutivnog naroda, odnosno hrvatske manjine u drugim državama. Potrebno je ojačati i naše odnose s državama srednje Europe te raditi na provođenju inicijative Jadran – Baltik – Crno more. Pritom se osobno, kao šef Delegacije EP za Ukrajinu, zalažem za veći angažman i pomoć Hrvatske Ukrajini u prenošenju iskustava za mirnu reintegraciju privremeno okupiranih područja, kao i glede europskih reformi. Bitno je da vanjska politika osigura uključanje Hrvatske na glavne infrastrukturne, prometne i energetske pravce u Europi. U tom kontekstu treba koristiti i potencijale EU Dunavske i Jadransko-jonske strategije koje pružaju i šansu za razvoj turizma i poduzetništva, te dodatno istaknuti središnju orijentaciju RH. ▲

Martin Laho

EU prioriteti – pravosuđe i ljudska prava

Poglavlja 23. Pravosuđe i temeljna ljudska prava i 24. Pravda, sloboda i sigurnost, ključna su pregovaračka poglavlja koja imaju najšire učinke na različite sfere društva. Pravedan i primjenjiv pravni okvir te snažne institucije države preduvjet su za reforme u svim sektorima javnih politika i jamac učinkovite borbe protiv korupcije, koja je još uvijek glavna prijetnja vladavini prava i u Bosni i Hercegovini. Dva systemska poglavlja imaju za cilj kroz proces pregovora osigurati i učinkovitost te punu neovisnost pravosuđa od političkih utjecaja. Nadalje, profesionalnost rada policije i javne uprave te kadrovska osposobljenost ključnih tijela javne vlasti spadaju također velikim dijelom u ova dva poglavlja. Zbog svega toga, a i zbog toga što sadrže i političke kriterije te prate stupanj zaštite ljudskih prava, kao i procesiranje ratnih zločina, ova su poglavlja u pravilu i najzahtjevnija za prilagodbu u procesu pregovora te je za njihovo usklađivanje potrebno najviše vremena. A, jedan od izazova bit će donošenje ustavnih promjena kako bi se provela presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić – Finci.